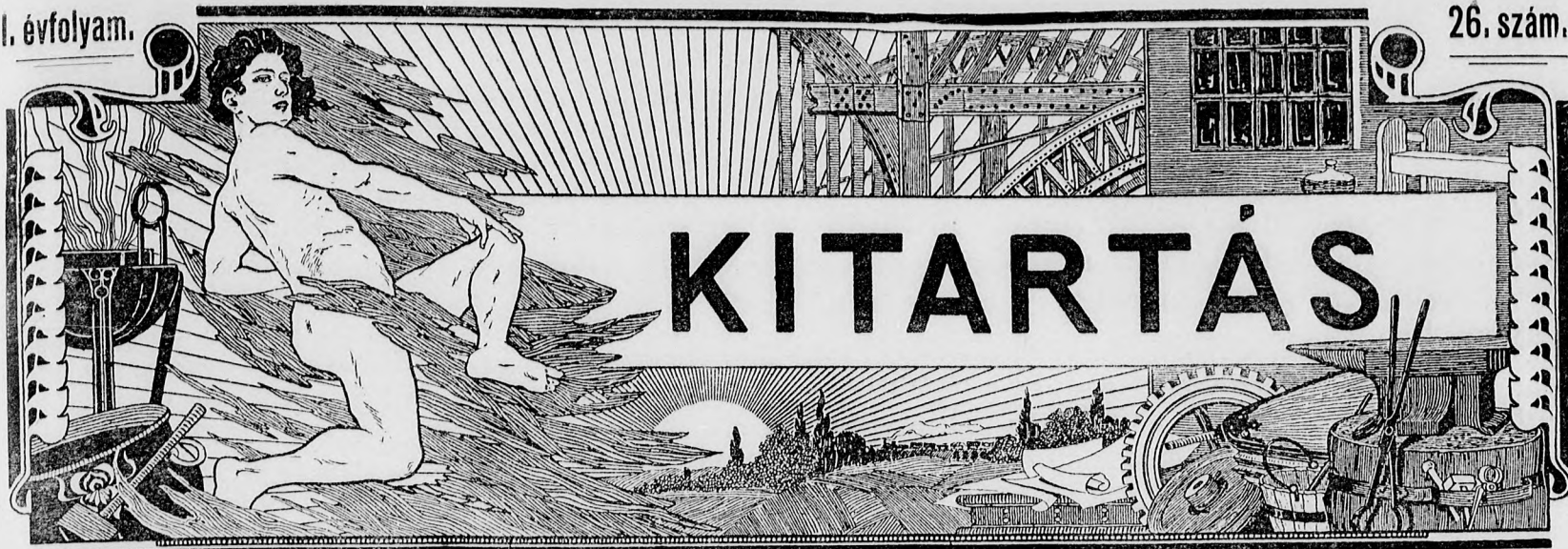

1900

1899. október hó 15-én.

I. évfolyam.

26. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
 Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
 Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Reszvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
 köz- és váltó-ügyvéd,
 a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
 VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

Felkérjük új tagjainkat, hogy a cheque-lapokra, a melyeken tagsági díjaikat beküldik, tagkönyvecskéjük számát okvetlenül kírják a nevük mellé, nehogy a könyvelés körül zavarok történjenek.

A munkanélküliek műhelye.

A kereskedelmi miniszter és főváros problematikus elveken vitatkoznak, hogyan lehet segíteni azokon az embereken, a kik a maguk hibáján kívül nem juthatnak munkához. A míg a hatóságok vitatkoznak, a társadalom megcsinálja. A józsefvárosi általános közjótékonyági egyesület választmánya szeptember 29-én tartott ülésén kimondotta, hogy a Baross-utca 54. számú házában a munkanélküliek foglalkoztatására műhelyt tart fenn. A választmány munkáját nagy mértékben megkönnyítette Glück Frigyes, a nagy emberbarát, a ki a műhely első berendezését és felszerelését magára vállalta. A műhely szervezete gondoskodik arról, hogy egyesek az egyesület jótékonyosságával vissza ne éljenek és hogy a munkanélküliek műhelyében konkurrencziát ne csináljanak az iparosoknak. A választmány elhatározta, hogy a műhelyt október közepe táján megnyitja. A műhely férfigazgatójának Seenger Béla bizottsági tagot, nőigazgatójának Ébner Jánosné dr.-nét, titkárának Kintzky Pált választotta meg, valamennyi tiszteletbeli állás. A műhelyben körülbelül száz ember kaphat munkát.

A műhely szervezete a következő:

A műhely élén egy férfi s egy nőigazgató, egy titkár s húsz választmányi tag lesz, mint az egyesület önálló szakosztálya.

A szakosztály föladata a munka-közvetítés, a műhely felügyelete, ellenőrzése, az anyag beszerzése, munkagyűjtés és a bérmegállapítás. A műhelyt egy fizetett fölügyelő vezeti, a ki a műhelyben törtétekért felelős. A fölügyelőnek kötelessége arról gondoskodni, hogy a jelentkező munkás a saját foglalkozása körében szerezzen munkát s csak, ha ez nem sikerül, akkor adjon neki munkát a műhelyben. Egyes szakképzettséget követelő csoport élére munkavezetőt állítanak. A műhelyben a következő munkacsoportok lesznek: ruhavarrás, hulladék-, selyem- és kötéltepés, harisnyakötés és horgolás, tollfosztás, papirzacskó-csinálás, címírás, favágás és kőzúzás. A szakosztály azonban újabb csoportokat is csinálhat. Ruhát és harisnyát csak az egyesület számára csinálnak. A műhelyben varrják és kötik az egyesület által kiosztott ruhaneműeket. Magánosoktól ilyen munkamegrendelést nem fogadnak el, nehogy az iparosoknak ártsanak.

A műhelyben természetesen csak ideiglenes az alkalmazás. Fölmondás nincsen s a munkás csak akkor állhat munkába vagy léphet ki, a mikor akar. Egy munkás csak nyolcz napig dolgozhat a műhelyben. A fölügyelő újabb nyolcz napot adhat, azontúl azonban csak rendkívüli esetekben az igazgató adhat engedelmet. A bér kevés készpénz, továbbá ebédre, esetleg reggelire és hálóhelyre szóló utalvány. A munkaidő reg-

gel hetedfél órától déli egy óráig tart, hogy délután a munkások munkát kereshessenek. A műhelyben a dohányzás tilos és szeszes italt bevinni nem szabad. Minden munkás a saját munkáját önköltségi áron megvásárolhatja. A ki a felügyelő rendelkezéseinek ellenszegül, vagy a munkát zavarja, a műhelyből kizárják.

Örömmel üdvözöljük a jótékonyságnak eme új intézményét és szivünkben óhajtuk, hogy mielőbb megvalósulhasson.

A betegek ápolásáról.

A betegség lefolyására és a gyógykezelés eredményére mindig nagy befolyása van a jó és szakszerű betegápolásnak. Arra pedig nem elégséges, hogy a betegnek a megszabott időközökben pontosan beadjuk az előírt orvosságot, fekvő helyének kényelméről és tisztaságáról gondoskodjunk és az orvos által megállapított diéta szerint tápláljuk, hanem sok minden egyéb szükséges még, hogy kiérdemeljük a jó betegápoló nevét.

Első sorban kiváló gondot fordítsunk magára a betegszobára, a melynek olyan helyen kell lennie, hogy semmi se háborgassa a beteg nyugalma és pihenését. Az egészséges ember nem is tudja kellőképp méltányolni, hogy mily fontos ez a betegre nézve.

A teljes csend és nyugalom megnyugtatóan hat szervezetére, holott a zaj, a lárma folyton izgatja. Pedig az alatt, hogy a beteg pihen, maga a szervezet folytatja a gyógyítás munkáját, melyet az izgalom minden pillanatban megakasztana. A miből az következik, hogy a nyugalmas és csön-

des helyen fekvő betegszoba már magában véve is egyike a legjobb orvosságoknak.

A város végén fekvő kórházaknak és szanatóriumoknak éppen ebben a csöndes fekvésben van a főelőnyük és ebben leljük meg annak okát, hogy kórházakban és szanatóriumokban oly betegeket is látunk felépülni, a kiknél majdnem bizonyosan föltehető, hogy a kórházon kívül okvetlenül tönkrementek volna. Nagyobb városok magánlakásaiban, a hol fülsiketítő, idegizgató lárma veszi körül a beteget, sokszor nagy költséggel sem szerezhető meg ez az idegmegnyugtató csend s innen van, hogy még gazdag emberek is, a kik ezt belátják, nem otthon ápoltatják magukat, ha megbetegszene, hanem csendes környezetű kórházakban és szanatóriumokban.

Kiváló fontosságú továbbá, hogy a betegszoba elég nagy legyen és könnyen szellőztethető, mivel-hogy a betegnek annál több friss levegő kell, mennél súlyosabb a baja. A friss levegő bevezetése nagyon meg van könnyítve, mihelyt elég tág a helyiség, a hol a beteg fekszik, a miből az következik, hogy adandó alkalommal mindig a lakás legnagyobb helyiségét kell betegszobának kiválasztani. Magánlakásokban rendszerint a szalon felel meg leginkább ennek a czélnek, mivel-hogy az szokott a legtágasabb lenni valamennyi szoba között, nem is említve azt az előnyt, hogy többnyire legmesszebbre esik a konyhától, melynek a szaga és kigőzölgése semmiesetre sem lehet jó hatással a betegre, mivel elrontja az őt körülvevő levegőt, holott annak tisztasága, — mint már kimutattuk — nagy befolyással van a beteg javulására.

A laikus közönség körében általános az a téves felfogás, hogy a szoba rossz levegőjét füstölés által meg lehet javítani. Szolgáljon erre nézve felvilágosításul, hogy a levegő megjavításának

Az élelmiszerek hamisításáról.

A civilizáció egyik legsajnálatra méltóbb kinövése az évtizedek óta fejlődő és terjedő hamisítás. Nem akarjuk állítani, hogy e különös eljárás tisztán a jelenkor szüleménye s hogy ősapáink kivétel nélkül természetes élelmiszerekkel táplálkoztak. De annyi áll, hogy a közművelődéssel karöltve fejlődik a hamisítás tudománya is, s minél képzetesebb, tanultabb emberek űzik e lelkiismeretlen iparágat, annál veszélyesebbek annak terményei a fogyasztókra, kik ma már az ügyesen hamisított cikkek nagyrészét felismerni sem képesek.

Ma már csak a boldog falusiak, kik legnagyobb részben a saját maguk által előállított élelmiszerekkel táplálkoznak, mondhatják el magukról, hogy természetes és tisztán készült tápszerekkel élnek; mi városiak azonban még a legmésesebb árak mellett sem tudhatjuk, hogy tulajdonképpen mit eszünk, mert még az is meg van mételyezve, a mit ingyen kapunk, — a levegő.

A folytonos kereslet, s e mellett a nagy

verseny annyira vitte a lelketlen üzéreket, hogy valóságos tudományos készültséggel lépnek a hamisítás pályájára. A németek, kik gyakran azzal kérkednek, hogy ők a tudományok előharcosai és úttörői, e tekintetben csakugyan elragadják a babért az összes más nemzetek elől. Nem állítjuk, hogy Páris és London élelmezői talán kevesebbet hamisítanak, mint azt a németországiak teszik, de annyi bizonyos, hogy a hamisítások módjainak a kigondolásában a németek a legtalálékonyabbak. Ők nemcsak hogy titkot nem csinálnak a hamisításokból, de sőt — a mi páratlan az egész világon — még nyilvánosan tanítják is azokat. Volt például Lipsében még néhány év előtt is egy intézet, mely a következő címet viselte: „Anstalt des. J. Hitler für Unterricht in der Erzeugung chemischer Producte“. E jeles intézet programja végtelenül tanulságos. A 16-ik lapon azt igéri, hogy megtanít bennünket arra, hogy miképen kell sört készíteni komló és maláta nélkül. Előadja, hogy e hamisítás 300 perczent haszonnal jár, s az egész berendezés oly csekélységből áll, hogy egy konyhában is elfér.

Az intézet — becsületére legyen mondva — nem követelt magas árakat titkáért: 19 márkáért, tehát körülbelül 10 frtéért bárki megszerezheti azt magának. Vajjon hány tanítványa lehetett már Hitler úr intézetének? Elmélkedjenek e fölött

csupán egy módja van: az, hogy friss és tiszta levegővel fölcserélik.

A jó ápolásnak további feltétele: a tisztaság. A betegszobának nem szabad porosnak lenni, az ágyneműt és a beteg fehérneműjét lehetőleg gyakran kell újjal és tisztával kicserélni. Hogy mennyit ér a gyógykezelésben a tisztaság, legjobban mutatja az újabbkori sebészet. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy a tiszta kézzel és tiszta sebészi eszközökkel végzett műtétek csaknem mindig gyógyulásra vezettek, holott azelőtt, mikor a tisztaságra nem helyeztek még kellő súlyt, a halálozási arány igazán megdöbbentő volt.

A betegápolás nélkülözhetetlen feltétele az önfeláldozó, értelmes és lehetőleg jól iskolázott ápolószemélyzet. Erről a kórházak és magángyógyintézetek tudnak beszélni. Az igazi és feladata magaslatán álló ápoló szigorú kötelességtudással végzi teendőjét, pontosan betartja az orvos rendeleteit, ügyel a beteg minden lélekzetyvételére, úgyszólván a szeméből kiolvassa minden kívánságát, nem ismer fáradságot és érti annak is a módját, hogyan kell a betegről megtagadni rá nézve káros kívánságai teljesítését a nélkül, hogy felizgatná a beteget. De egyik jellemző tulajdonsága a jó betegápolónak, hogy szigorúan ragaszkodik az orvos rendeleteihez és nem akarja maga — az orvost játszani!

Kossuth és Bem.

Köztudomású, hogy a szabadságharc után feszült volt a viszony Kossuth Lajos és Bem tábornok között. Bem adott erre alkalmat, ki a török hadseregbe való átlépése után gúnyos nyilatkozatot tett Kossuthról, kitől rossz néven vette, hogy az emigráció alatt megtartotta a kormányzói

czímet. Kossuth, a mikor értesült erről, Bemnek az alább következő (eredetileg német szövegű) levelet írta, melyben megmagyarázza: miért viseli a száműzetésben is a kormányzói czímet. Az érdekes levél, mely most került elő Kmetty tábornok örököseinek kezéből, így hangzik:

Viddin, 1849. október 19.

Tábornok úr!

Hogy Magyarország bukásának története szomorúságában teljes legyen, még csak az hiányzott, hogy a hős Bem tábornok, miután török szolgálatba lépett, új állását mindenekelőtt arra használja, hogy Magyarország száműzött kormányzóját sértegesse.

Az a tegnapi levél, mely bár az ön aláírásával van ellátva, nem az ön férfias, bölcs lelkéből eredt s nem egyezik meg az ön nemes műveltségével, átviszi a történelembe ezt a történelmi momentumot is; én azonban megmondom a történelemnek, hogy az említett levél azok közül való, melyeket a vitéz tábornok nem olvasott el az aláírás előtt, hanem (mint, sajnos, mindig) megbízott környezetében s tisztelt nevét felhasználta az én sértegetéseimre.

Tábornok úr tudtomra adja, hogy többé nem tekint engem kormányzónak.

Bem, a magyar tábornok ebben nem egyezett meg Bessel, a török tábornokkal; a mennyiben, örömmel, két levelet kaptam már öntől itt Viddinben s pénzügyi ügyeket illetőleg mindkettőben elismeri kormányzó voltomat.

Mivel ön már nem tartozik többé a magyar emigrációhoz, sértegethet minket, szegény emigránsokat, a mennyire csak kedve tartja, hiszen ön hatalmas, mi pedig foglyok vagyunk.

A történet majd erre vonatkozólag is meg hozza a maga ítéletét, a mint meg hozza Magyar-

az elkéseredett sörivők. Mi e helyett czélszerűbbnek látjuk ingyen elárulni e titkot.

A főanyag a „glycose“, mely kollektív elnevezés egyik legismertebb faja a burgonya-cukor; ha sikerül megerjeszteni, annál jobb, ha nem, úgy egy kevés szeszt kell bele tenni. A komló kesernyész ízének utánczására százféle szer áll rendelkezésünkre: nux vomica, quassia amara, (vagy keserfa), gentiana, (Szt. László király füve, vagy tarnics), menianthes trifoliata, (vidrafű), marhaepe, puszpáng, áloé, kikirics, stb. Ha a folyadék nem elég sűrű, egy kis glycerint teszünk bele, s készen van a becses ital, melyet egy kevés salicylsavval óvhatunk meg a romlástól. (!?)

Az ilyen hamisított italnak természetesen színe is mesterségesen van előállítva, a miről bárki meggyőződhetik, ha pár csöpp tannin-oldatot önt a pohárba. A tannin ugyanis a természetes színű sört fehérré teszi, míg a festett érintetlenül hagyja. Azt pedig, hogy a komló helyett más szer, például a legáltalánosabban használt marha-epe van-e a sörben, úgy tudhatjuk meg, ha a pohárba egy kis fehér selyemszalagot mártunk. E szalagot ugyanis a marhaepe azonnal sárgára festi.

Hogy élelmiszerünkben naponta mennyi idegen, ártalmas anyagot fogyasztunk el, azt leírni csaknem lehetetlen lenne, mindazonáltal tanulságosnak tartjuk olvasóink figyelmét legalább a

leglényegesebb élelmiszerek némelyikére felhívni.

Az úgynevezett búzakenyér gyakran árpa-, rozs-, bab-, vagy borsóliszttel van keverve. De az még mind semmi! Timsót, szénsavas hamuzsirt, krétát, fehér agyagot, bórt (borax), gipszet is szoktak a liszt közé vegyíteni.

A tejet legközségesebben vízzel vegyítik; e hamisítás elpalástolására, illetőleg a folyadék sűrűsítésére lisztet, keményítőt, tojásfehérjét, gelatint, édes gyökér- és répalevet használnak.

A vajat krétával, főtt burgonyával, buzaliszttal, borjúfagygyúval, ólomszénsavval hamisítják, s aztán sáfránnal és répaléval sárgára festik. A fagygyúval hamisított vajat olvasztáskor könnyen felismerhetjük, mert az olvasztáskor képződő hólyagok egyenetlenek és barna salakot hagynak maguk után.

A sajt közé keményítőt és kenyérmorzsát tesznek, hogy a penészedést észrevehetlenné tegyék. Némely kereskedők mirenyes vízzel mosásák a sajtot, hogy a férgek- és legyeketől megtámadhassák. Ez eljárás nagyon veszélyes lehetne; szerencsére a sajt külső kérgét nem szokták elfogyasztani.

A kávé őrlött állapotában bagoly-borsóval, zabbal, rozsossal, babbal, árpával, buzával, makkal, vadgesztenyével, fazekas agyaggal vegyítik. Sőt meghamisítják magát a cikoriát, — a kávénak e

ország bukásának okaira nézve is. A történet elmondja majd, hogy némely ember hálátlansággal, sőt Görgei árulással jutalmazta az én bizalmamat; elmondja majd azt is, hogy Görgei árulása nem volt általános oka a bukásnak — az ő árulása csak az utolsó lökés volt; elmondja majd, hogy az erdélyi hadseregben a tisztek megválasztásánál és megbízásánál mutatkozott protekció-rendszer a fegyelem teljes megbomlására, ennek következtében pedig a székely hadsereg szétszűllésére vezetett; elmondja majd, hogy az az Erdélyország, melyet Bem tábornok oroszláni bátorságával megnyert a maga részére, a gyors egymásutánban következő vereségek miatt elveszett; elmondja majd, hogy a temesvári csatát (a melyben ön, mint mindig, a vitézek legvitézbbje volt), a Görgeivel való egyesülés előtt, mely negyvennyolcz óra alatt bizonyosan bekövetkezett volna, nem kellett volna elfogadni s hogy ezt a csatát, mely egyúttal a bankot, tehát az ország minden pénzkészletét, Görgei kezébe juttatta, nagyon korán kezdték meg az összes tábornokok, sőt maga Perczel tábornok véleménye szerint is azért veszett el az, mert ott voltaképen senki sem vezényelt és mindenik csapattest összefüggő terv nélkül magára volt hagyva; elmondja majd, hogy miután ez a csata elveszett s Guyon tábornok jelentést tett e nagy hadsereg teljes főbomlásáról, Görgei csak azért kapott bátorságot hozzá, hogy nyiltan az áruláshoz szegődjék, mivel látta, hogy e jelentés szerint — nekem már nincs seregem, melyre vele szemben támaszkodhattam volna; el fogja mondani, hogy a *meztartott* Erdélyből Magyarországot ismét vissza lehetett volna hódítani, de a már körülbelül *elveszett* Erdélyből nem, különösen azért nem, mert a tisztikar teljesen demoralizálva volt s vitéz parancsnokait is elárulta, csakhogy megmentse a bagázsiját.

Ezeket még több más egyébvel együtt elmondja majd a történelem. Én azonban itt a számkivetésben s daczára az ön tegnapi, feltétlenül sértő levelének, nagy hálát és tiszteletet érzek ön iránt s kötelességemnek tartom, hogy úgy megbecsüljem, mint az apámat s épen ezért erkölcsi kötelességemnek tartom, hogy a kormányzói állást illetőleg megadjam a következő felvilágosításokat:

Nekem, mint kormányzónak, jogom volt ahhoz, hogy polgári és katonai hivatalnokokat a miniszteriumokba meghívjak, elbocsássak és helyökbe másokat nevezek ki.

A temesvári csata után lemondott a miniszterium és önre vonatkozólag, tábornok úr, hogy a lóról való lezuhanás miatt teljesen harczképtelenné (hors de combat) lett.

Az események torlódása nem engedte meg, egy új miniszteriumnak azonnali megalakítását, a szükség nagy, a veszedelem nyomasztó volt s a hatalmat koncentrálni kellett. Szisztematikusan elidegenítették tőlem Görgei seregét, mely azonban imádta Görgeit. Én tehát átadtam a kormányzó-hatalom gyakorlását a tábornoknak, a ki az egyedül megmaradt hadsereg élén állt. Jogom lett volna ahhoz is, hogy a távollevő miniszter helyett azonnal mást nevezek ki.

Választásom rossz lehetett — de addig, a míg Görgei a kezébe adott hatalommal nemzete javára élt volna, nem zavartam volna őt annak gyakorlásában.

Mihelyt azonban ő megadta magát az ellenségnek és nem gyakorolta azt a hatalmat, a melyet én a velem szemben tartozó felelősség fentartása mellett reá ruháztam, természetesen ismét visszaszállt kezembe az a hatalom, épen úgy, mint ha egy miniszter lemondott, hivatása ismét visszaszállt volna reám.

hamisítását — is. Homokkal, téglaporról szaporítják és kávéaljat tesznek bele.

A cukorba krétát, homokot, gipszet és lisztet kevernek; a tisztítására használt csontot földes anyagokkal, tőzeggel helyettesítik. A bonbonokba ólom- festsavat, ólomtajtót, mirenyt, vörös kénkövet tesznek.

Legtágabb terük nyílik a hamisítóknak a csokoládé készítésénél, melyet mindenféle liszttel, több fajta olajjal, tojássárgájával, faggyúval, pörkölt mandulával és fűrészpörrel szoktak vegyíteni. Hogy súlyosabbá tegyék, cinóbert és szénkövet tesznek bele.

A színmézet keményítővel, liszttel, homokkal, babliszttel hamisítják. A lépesmész még eddig tisztán került forgalomba; bizonyára a csodával határosnak tartották volna még e század elején is, hogy azt hamisítani lehessen.

De mi már megértük e valóságos „netovábbját“ is a hamisítás művészetének. Egy bostoni (amerikai) iparos szerzett magának maradandó nevet lépesmész-gyárának fölállításával. A mesterségesen készített lép paraffinból áll, melyet vasmintába öntenek. Azután a sejteket egy kevés mézzel vegyített burgonya cukorból készült szörpvel tele töltik. A sejtnyílások elzárása pedig oly eljárás mellett történik, melyet legjellemzőbben „vasalás“-nak nevezhetünk el. Ugyanis egy gyöngéden melegített vaslappal futólag megsimítják a

már teletöltött lépsejteket, mi által a paraffinból készült sejtfalak kiálló részei megolvadnak, s elterülve vékony kérget képeznek a „mesterséges lépesmész“ fölött. E leleményes eszű gyáros állítólag Európát boldogítja gyártmányainak legnagyobb részével.

Még a legjutányosabb cikkek sem mentek a hamisítástól. Így a sőt például mésszel vegyített burgonyacukorrai, homokkővel stb. vegyítik.

Az ecet mindenféle ártalmas savakkal van tele, melyeknek felsorolása azt hisszük felesleges is, ha megmondjuk, hogy ezek között gyakran a vitriol is szerepel.

A mustárt minden vidéken másképp készítik. Leggyakoribb alkatrészei a cukor, méz, foghagyma, szegfűszeg, tárkony, ajóka, gyömbér, citrom, fahéj, petrezselyem, szarvasgomba, czeller, baraboly, démutka, vereshagyma, faolaj, stb., de mindez még nem hamisítás.

Hamisításnak azt tekinthetjük, midőn a molnárliszt közé keményítő tartalmú liszteket vegyítenek. De az ügyesebb hamisítók nem állapodnak meg ez egyszerű s talán igényeiknek meg nem felelő haszonnal járó módnál. Gondos vegyelemzés mellett a mustárlisztben már nem egyszer repce-kendermag és répa-pogácsatörmelék, buza, árpa, bab- és tengerilisztet találtak; sőt gyakran vegyítik burgonya- és rizskeményítővel, sárga gyömbérrel és fazekas anyaggal is.

Ezért vagyok abban a meggyőződésben, hogy a kormányzói címet jogosan használom s ezt a cszáron és az osztrák császáron és tegnap óta önön kívül, tábornok úr, az egész világ elismeri.

Valóban csodálkozom, hogy önt, tisztelt uram, ilyen társaságban találom.

Mivel pedig én soha életemben nem törekedtem fényre, méltóságra és hatalomra s mivel ez utóbbi nekem inkább terhemre volt mindig, valóban nevetséges volna, hogy most a pusztá látzatnak értéket kölcsönöznék.

Mivel azonban erős meggyőződésem az, hogy a jövő szabadságának érdekében üdvös az, hogy a magyar emigráció megtartsa korporitását s erre nézve a honfitársaimtól elismert kormányzói cím a legbiztosabb mód, meg fogja ön nekem engedni, hogy ezt az állást megtartsam addig, a míg ezt a jövőre nézve hasznosnak látom, daczára annak, hogy ön, előbbi nyilatkozataival teljesen ellentétben, vonakodik engem kormányzóul elismerni és sajnos, jónak látta, hogy magyar tábornokból török tábornokká legyen s ez által nagyrabecsült személyében legszebb ékességétől foszsa meg a mi emigrációnkat.

A belső pártoskodásért nem eléggé megbűnhődött már Lengyelország, nem eléggé megbűnhödtünk már mi. Még a számkivetésben is megújuljon a szerencsétlen színjáték?

Ha ön nem is akar többé barátom lenni, én mégis az ön barátja maradok, igen, habár az ön beteges állapotának (melyről nagy részvéttel értesültem) jót tesz az, ha ön sértegetni enged engem némely környezetéhez tartozó ember arroganciája által. Habár önnek nem szent is az én szerencsétlenségem, én mindig a legbensőbb tisztelettel fogok viseltetni ön iránt.

Kossuth L.,
kormányzó.

A hamisítások e nemei legkárosabb hatásúak, mert a mustárliszt mint gyógyszer épen gyors és erélyes hatása miatt használtatik oly betegségek-nél, melyekben a beteg élete már csak perczeiktől függ. Nagyon helyesen jegyzi meg egy jeles francia orvos, hogy ilyen esetekben a szándékos emberölésre kimért büntetéssel kellene fenyeíteni a hamisítókat, kik pár krajczárnyi nyereség iránti vágyból embertársaik életét veszélyeztetik.

Azért is legczélszerűbb a mustárlisztet egyedül csak a gyógyszerészekről venni, kik maguk őrlik meg a mustármagot.

A péksütemények is gyakran ártalmas anyagokat tartalmaznak. Némely iparosok a sütemények külső mázát tojássárgája helyett ólom-tartalmú szerrel állítják elő. Franciaország Oise megyéjében egy gyógyszerész nagyon is élénk színtűeknek találta egy pék süteményeit, s egy zsemlyét vegybontás alá véve, abban 73 ezredrész óloméleget talált.

A hamisítók különben gyakran még oly esetekben is veszélyeztetik a közegészséget, midőn tudtokra ártalmatlan szereket, például vizet használnak.

Bristolban néhány év előtt harmadrészben ragályos forroláz tört ki, melyet megméltelyezett tej élvezete okozott. A kerületi orvos buzgó nyomozása kiderítette a baj valódi okát, és idejében gátot vetett tovább terjedésének. Az orvos kisü-

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Budapest drágasága.

Budapest hirhedt drága város, a drágaság nemcsak az árban, hanem az áruk minőségében is jelentkezik. Nálunk maga az élelmiszer-kereskedés is fejletlen s a vásárcsarnok-intézmény fölötté hézagos. Ezen első sorban termelő és fogyasztó szövetkezési egyletekkel kellene segíteni. Budapest drágaságát legjobban egy kis összehasonlítás igazolja. A levestár ára 71 krajczár volt 1895 és 1896-ban Budapesten. Ugyanebben az időben: Berlinben 63 pfennig, Párisban 1 frank 20 cent, Drezdában 120 pfennig, Frankfurtban 130, Münchenben 126 pfennig, Bécsben persze 25—76 krajczár közt váltakozott, A marhahús e fölötté nagy drágasága a vásárcsarnoki intézménnyel sem változott semmit. Sőt növekedett. 1889 májusában 156 fillérre emelkedett.

Ez az a példa, melyet hivatalos táblázatokból állítottunk össze, élénken igazolja, hogy fővárosunkban milyen nehéz a fizetése után élő diplomás ember helyzete, a nehéz megélhetési viszonyok miatt. A szövetkezeti intézmények fejlesztése tehát első sorban fontos feladata a társadalomnak, melynek meg kell végre értenie a maga előnyeit. A szövetkezeti intézményeknek azonban ma még sok a hibáik. Ezeket azonban segíteni kell sürgősen, követeli ezt magának az intézménynek jövője.

A munkássegély-alapok.

Csongrád vármegye közönségének a községi munkássegély-alapok létesítésére alkotott szabályrendeletét Darányi földművelésügyi miniszter jóváhagyta. A szabályrendelet szerint az új munkástörvény alapján kiszabott pénzbüntetésekben minden községben községi munkássegély-alap léte-

tette, hogy a láz által meglepett egyének mind ugyanazon majorostól vásárolják a tejet, fölkereste tehát a gyanus majorot, s ott a majoros kérdészködései folytán tudtára adta, hogy tejeskösögeit az istálló mellett csörgedező patakban szokta kiöblíteni. Az orvos azonnal belátta, hogy a tej metelyességének csak is e patak vize lehet oka s megindult, hogy megvizsgálja annak folyását. Alig haladt egy félóráig, midőn a patak mentében egy bűzhödt mocsárra akadt, mely a környék szemétrakodó helyéül szolgált. E mocsár vize, melynek fenekén mindenféle döglött állatokat is találtak, a nagyobb esőzések idején kiáradva a patakban lelte lefolyását. A majoros e metelyezett vízzel szaporítván tejét, fogyasztóit legnagyobb részben életveszélyes betegek-ké tette.

Mennél jobban fejlődik és terjed a vegytan tudománya, annál merészebb és komplikáltabb a hamisítás is.

A francziák kivétel nélkül mindig befőzött gyümölcsessel végzik be ebédjeiket, azért is Párisban a gyümölcs egyike a legkeresettebb cikkeknek s nem egy nagy gyár van, mely gyümölcsbefőzéssel foglalkozik. Hogy ezen gyárakban mily alapos tudományossággal folyik a hamisítás, azt hosszas lenne elmondanunk, elég lesz talán az alábbi példára hivatkoznunk. Menier M. a nantesi orvos-egyetem tanára vegybontás alá vett egy ilyen párisi gyár által készített ribizke-ször-

sítendő, a melynek az a czélja, hogy abból az önhibájuk nélkül segélyre szoruló becsületes, jóra-
való munkások a visszafizetés kötelezettségével
kamatmentes segélyt kapjanak. A segélyt az elől-
járóság utalványozza, de meghallgatja a községi
képviselőtestület által a munkások köréből válas-
zott bizalmi férfiak véleményét. A ki tudja, hogy
a munkások a legjobb őrrei egymásnak s a ki
tudja, mit jelent a kenyereből kifogyott munkás-
családnak, ha egy köből búzára valót nagy kamat
nélkül kaphat: méltányolni fogja a segély-alapok
létesítését, melyek azon vármegyékben, hol mű-
ködésüket már megkezdették, eddig is beigazol-
ták, hogy a törvényhozás akkor, a mikor az új
munkástörvényben e segélyalapok létesítését el-
rendelte s a büntetéspénzeket mind erre a czélra
szánta, oly intézménynek vetette meg alapját, mely
a gazdasági munkáskérdés tekintetében valóban
rendkívül fontos jelentőséggel bír.

A heti hatosok.

A szociálista agitáczióknak nem is olyan
régén, még bő jövedelmi forrása volt a tagdij,
minden munkástól hetenkint egy hatos. A mun-
kások fizetgették a „heti hatosok“-at, azt hívén,
hogy azért még valaha valamit kapni is fognak.
Ennek a jövedelmi forrásnak azonban most nagyon
elébe állt a hitelszövetkezeti mozgalom, a mennyi-
ben most már a munkások inkább a községi hitel-
szövetkezetekbe fizetgetik be a hatost, mint a
láthatatlan pártkasszába. Annak, hogy a gazda-
sági munkások és a birtokosok együttesen csinál-
nak hitelszövetkezetet, nemcsak az az anyagi elő-
nye van meg, hogy a munkás a maga heti tíz
krajczárját nem veszti el, hanem előnye az is,
hogy az érintkezés a mesterségesen felszított
ellentéteknek szépen, csendesesen élet veszi. Több
helyről kaptunk hírt, hogy a szövetkezeti moz-

pöt, s legnagyobb bámulatára abban sem ribizkét,
sem czukrot nem talált. A ribizkét közönséges
tóhinár helyettesítette, mely felforralva nyúlós
folyadékot ad. A szörp ízét citromsav helyett
borkő szolgáltatta, a czukor helyét pedig burgonya-
czukor foglalta el. A figyelmes górcsővi vizsgálat
kiderítette azt is, hogy a halavány folyadék-
színét bíbor festékkel tették hasonlóná a ribizke
színéhez. Ezek szerint tehát víz, tóhinár, borkősav,
burgonyacukor s egy kevés festékből áll ez olcsó-
sága miatt annyira keresett ribizke-szörp.

Megengedjük, hogy a fent elősorolt szerek
nem ártalmasak az egészségre, de azért az eljárás
mégis hamisítás, s mint csalás kétségkívül bü-
ntetésre méltó, miután e zagyvalék mint ribizke-
szörp kerül forgalomba.

Legsajnosabb azonban, hogy még a gyógy-
szerek sem mentek már e járványosnak mond-
ható szédelgéstől. Számptalan eset fordult már
elő, hogy a chinin, a mákony, az iblany és a
különbféle gyógyolajok olcsóbb szerekkel vegyítve
kerültek forgalomba.

Szóval alig létezik már fogyasztási czikk,
mely fölött e végzetes művészet szárnyait ki ne
terjesztette volna; a nagyvárosok lakói tudtukon
kívül naponta jelentékeny mennyiségű ártalmas
anyagokat fogyasztanak s az emberiségnek már
több tudós által észlelt elsatnyulása első sorban
ezen okra vezethető vissza. *Dr. Luby Gyula.*

galmak vezetői, igen bölcsen, azon vannak, hogy
a munkásokat is bevonják a szövetkezetekbe.
Hogy pedig Darányi földművelésügyi miniszter ezt
az irányzatot mennyire helyesli, legjobban bizo-
nyítja az, hogy a bánfalvi, szénási, földvári, kama-
rási, megygyesi, dombiratosi, kondorosi s legújab-
ban az aradgáji és a szentleányfalvi szövetkezet-
nek, az Országos Központi Hitelszövetkezet igaz-
gatóságának meghallgatásával, az első berende-
zés költségeire tárczájából tetemes segélyt utal-
ványozott.

A német gazdák panasza.

A német gazdáknak különösen az idén igen
sok bajt okozott a nagy munkáshiány. Némely
vidéken 25—30 holdnyi gabona learatására egy
vagy két arató volt csak. A munkások vasuti
szállításának olcsóbbá tétele nem segített a bajon,
mert különösen a kisebb birtokosok az idegen
munkások elhelyezéséről nem tudtak gondoskodni,
— ha pedig a birtokaikkal szomszédos község-
ekben helyezték el a munkásokat, gyakran meg-
esett, hogy a nagy költséggel hozatott munkások
ipari munkaadókhöz pártoltak át. A német gazda-
közönség élénken sürgeti tehát a munkásközve-
títés szabályozását.

A hableány.

A St. Petersbourger Ztg., mely naponkint
egy-egy hírt elevenít fel régi számaiból, a követ-
kezőt közli 1749. szeptember 12-éről:

Niköbling, Moors-szigetén, Jütlandban, június
15-én. E városkának alkalma van most arra, hogy
meglepje a világot egy olyan hírel, melyet ugyan
sokan hihetetlennek tartottak eddig, melynek való
volta azonban eléggé világos. Nem messze innen,
a Nyugati-Tó egy kis szigetén, melyet Hardbőnek
neveznek, e hónap 11-ike és 12-ike közötti éjjelen
egy úgynevezett hableányt találtak. Ennek a ten-
geri csodának fejtől derékig emberi, deréktól
lábíig pedig hal formája van. Testének színe sárga
és halavány. Szemei csukottak, haja fekete s keze
hasonlít a liba lábához, mert ujjai között hártyák
vannak. Valószínű, hogy ez a csodálatos lény
még élt, mikor kifogták. Mert a halászok kevéssel
azelőtt, a mikor észrevették, hogy hálójukba
valami különös fogás akadt, szoktalanul sok herin-
get fogtak. Mivel pedig ez a hal abban a vízben
sohasem található olyan sokaságban, azt hiszik,
hogy a hableány úzte oda. Nagyon sok fáradozásba
került, míg a tengeri csodát ki tudták húzni a
szárazra; a háló is teljesen összeszakadozott a
halászok ebbeli küzdelmében. A négy halász más
lakosokkal együtt egy igen nagy hordót készítte-
tett, melyet sós tengervízzel töltöttek meg, azután
beletették a hableányt. Remélik, hogy ily módon
megóvhatják a feloszlástól. Csoda, csoda, a ki
nem hiszi, ne higgye!

A régi krónikák több hasonló vízi szörnye-
tegről tesznek említést, természetesen valameny-
nyin megérzik, hogy a nép fantáziája szülte. Van
egy magyar anekdota is, mely szerint százötven
évvel ezelőtt két kaposvári halászember a Király-
tóban csodaszerzetet fogott, mely ember volt, ha
tagjait nézték, de hal volt a pikkelyes bőre, harsa-
szája, húsbajusza, úszóhártyával összekötött ujjai
révén. Mikor magához tért egy kicsit az ijedtség-
ből, hogy megfogták, vissza akart szökni a vízbe,
de a két halász ekkor már nyakoncsipte és bevitte

Kapuvárra Rosenstingel Pál várnagy elejébe. Ott aztán embernek akarták nevelni, a mi nagyon nehezen ment, mert eleinte nem evett egyebet kigyónál és békánál. Hany Istóknak nevezték el a csodaszerzetet. Mikor a várnagy leánya férjhez ment és az asztalnál ültek, egyszerre belépett és egy befödött tálat tett a leány elébe, a kihez nagyon vonzódott, mert midig jól bánt vele. A tálból, a mikor levették a fedőjét, kigyók, békák ugráltak ki. Legkedvesebb eledelével akart kedveskedni annak, a kit szeretett. A násznép persze rémülten szaladt szét, ki merre látott. Mikor aztán Juliskát elvitte az ura, Hany Istók is elbujdosott. Bele ugrott a vár vize árkába és nyomtalanul eltűnt. Alkalmasint kiűszott a Rábán át a Hanság mocsaraiba. Sokáig keresték, de csak piros dolmányának rongyait találták meg a posványásban.

Éhinség Kinában.

Jesufuban, kiaucsu kínai melléktartományában nagy az inség és a nyomor. Az inség rettenetes képéről a következő részleteket írják: Az idegen utas, a ki csak rövid ideig időzik itt, nem is gondolja, mekkora itt a nyomor. Körülbelül négyezer idegen szegény ember van Jesufuban, csupa lesóványodott ember rongyba burkolva. A missziók minden lehetőt megtesznek a nyomor enyhítésére. A kórházakban naponta százötvenkétszáz beteg vagy haldokló van. A legtöbbnek a baja éhségtífusz. A nyomorgók két osztályba sorozhatók: vannak vándorló koldusok és vannak benszülöttek. — Az utóbbiak sokkal büszkébbek, semhogy a napfényre jöjjenek nyomorukkal, inkább elpusztulnak, de nem kérnek alamizsnát. Az egyik misszionáriusnak feltűnik, hogy egyik szorgalmas tanítványa napról-napra sorvad. A kis leány minden faggatásra kitérően felelt és ekkor a misszionáriusa, a ki rosszat sejtett, fölkereste a kis leány lakását. Az anya az éhségtől haldoklott. Az apát egy héttel azelőtt ragadta el az éhségtífusz. Egy tizenhat éves leány is a halállal vívódott és innen járt a kis tanítvány éhesen az iskolába. Az árkok elhagyatottabb helyein gyakran lehet látni kutyákat és a ki követi az állatokat, rettenetes dolgot lát: az árok iszapjában emberi csontok fekszenek, melyről a kutyák legrágták a húst, itt egy fej, ott egy kéz, vagy egy láb. Nem lehet csodálkozni, ha a nyomor, és az éhségtífusz mellett ott settenkedik az ázsiai kolera kísértete.

Hogyan mulatnak az amerikai milliomosok?

Nemrégiben egy amerikai milliomos jelmezestélyt rendezett Párisban, mely estélyen a jelmezek értéke a 420 ezer forintot jóval meghaladta. Ennek oka azonban nem az Amerikában most divattá vált fényűzésben keresendő, hanem abban, hogy a megjelent vendégek mindazon személyiségek ruháiban jelentek meg, kiket épen személyesítettek. Egy általánosan ismert író például, tökéletesen hűen a történelemhez, ugyanazt a ruhát viselte, melyet Nagy Napoleon a vaterloó-i ütközetben hordott. Egy másik úri ember, kinek Robespierre nem épen rokonszenves szerepe jutott, ennek égszínkének ruháját hordta, melyet a hirhedt ember egy rokona kölcsönzött ide. A ruha jó nagy része roppant viseltnek és kopottnak látszott, dacára annak, hogy kémiai úton tisztogatták s roppant fáradtsággal és sok költséggel

helyreállították. Mária Antoinette ruháit mondták a legszebbnek s legragyogóbbnak. A boros poharak XIV-ik Lajos üvegkészletéből, a tálak pedig elődjének a kincsei közül valók voltak.

A nagybácsi.

A koronás fők rendesen eltitkolják a világ előtt, hogy egyszersmind emberek is. Umberto király most nyílt szívvel adott kifejezést annak, hogy vannak benne olyan érzések is, mint bármelyik halandóban. Napoleon Lajos és Napoleon Viktor hercegek jelenleg Olaszországban tartózkodnak anyjuknál, Bonaparte Klotild hercegnőnél, a ki tudvalevőleg Umberto király nővére. Mielőtt a hercegek elutaztak Olaszországból, meg akarták látogatni Umberto királyt. Bizonyos körök azonban le akarták a királyt beszélni arról a szándékáról, hogy a hercegeket fogadja, mert attól tartanak, hogy Franciaország ezt rossz néven venné. Umberto király azonban ezt felelte:

— Senki sem fog abban megakadályozni, hogy nővérem fiait fogadjam. Minden nagybácsinak megvan a joga ahhoz, hogy unokaöccseivel érintkezék, csak nekem ne lenne?

François, a csirkefogók királya.

Nagyokat nevetnek most Párisban egy vidékről fölkerült szegény fogházór esetén. Tárgyalás előtt az előszobában várakozott a vádlottal, a ki valami kisebbfajta betöréses lopásért került a törvény elé. Sokáig kellett várniok, hát a fogházór beszédbe elegyedett Françoisval, a párisi csirkefogók királyával.

— Régi bitang már maga? — kérdezte meleg érdeklődéssel.

— Bizony régen üzöm ezt a mesterséget — felelt François — de nem nagyon bírnak velem. A mult hónapban is megszöktem a fogházból.

A fogházór elcsodálkozott:

— Hogy-hogy?

— Nagyon egyszerűen — mondta François — így fölálltam a padra, fölmásztam az ablakra...

És csinálta, a mit mondott. A fogházór bamba mosolylyal nézte, a mikor már az ablakpárkányon ült.

— Aztán — tette hozzá François — így kiugrottam...

Ki is ugrott, át is mászott a szomszéd házba, el is tűnt, azóta se látták. A szegény fogházórt pedig, a ki öt esztendei várakozás után végre fölkerülhetett Párisba — másnap visszahelyezték vidékre.

Nem való neki a nagyvárosi élet, úgy látszik.

Modern Arden Enok.

Még 1862-ben történt, hogy a pennszilvániai Millasból kivándorolt egy Platt Hodges nevű férfi, otthagya feleségét és gyermekeit. Egy darabig csak kaptak levelet tőle, de azután nem hallott magáról. Az asszony azt hitte, hogy meghalt az ura s törvényesen felbontották a házasságot, mire az valami Swif nevű emberhez ment feleségül. A házások soká éltek együtt boldog házasságban, mígnem Swif meghalt és szép összeget hagyott az asszonyra. Azonközben évek hosszú sora telt el, senki sem gondolt többé az eltűnt Platt Hodgesra. A napokban egy züllött külsejű aggastyán került a faluba és elmondta, hogy ő

az a Platt Hodges, a ki 1862-ben kivándorolt. Senki sem hitte el neki, de az asszony bizonyos titkos jelekből fölismerte régi urát, a ki aztán elbeszélte, hogy az Egyesült-Államok majdnem minden államát bejárta harminczhét év alatt, a nélkül, hogy a szerencse egyszer is rámosolygott volna. Koldulva ért újra haza. Az asszony újra urának ismerte el, most együtt élnek, mint valamikor réges régen.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Jogsegélyünket rendkívül sok tagunk veszi igénybe. — A tényállás felvételére ezért hivatalos órát tűztünk ki. Felkérjük tagjainkat, hogy ha peres vagy perenkívüli ügyekben tanácsunkat és segélyünket igénybe venni óhajtják, úgy a tényállás felvételére mindig csak vasárnap d. e. 8 órától 12 óráig jelentkezzenek szerkesztőségünkben.

A közelgő novemberi esetleges lakváltoztatásokra való tekintettel felkérjük t. tagjainkat, hogy a mennyiben november hó 1-én lakásukat változtatják, azt a kiadóhivatalnak már most bejelenteni sziveskedjenek.

Felkérjük tagjainkat, hogy a ki Szaber Antal budapesti lakos tagtársunkat ismeri, miután a postahivatalnál cheque-lapja elveszett, őt értesíteni sziveskedjék, hogy pontos lakását nekünk bejelentse, mert tagkönyvét — miután lakezíme nincs birtokunkban, — kézbesíteni nem tudjuk.

Kovács Lukács, Gyoma. Sass Sándor, Ujpest. Török Albert, Kaposvár. Az elveszett tagkönyvecskék helyett újakat állítottunk ki s azt levélben elküldöttük.

Györki János, Karczag. Részünkről mindig rendszeren elmegy czimére. Erről meggyőződünk. A postaigazgatóságnál fogunk panaszt tenni a késedelmes kézbesítés miatt.

Joskó György, S.-Tarján. A tagkönyv számát a postalapon tessék a neve után írni, akkor nem kell a postalap hátára bélyeget tenni.

Schill Károly, Balaton-Keresztúr. Lapjai tőlünk rendszeren továbbítva lettek. Különös figyelemmel fogjuk ezentúl kísélni.

Bartók Béla, Oroszka. Külön levélben köszöntük meg fáradozásait.

Palya Mihály, Rákospalota 180. sz. őrház. Igen, megkaptuk, tagsági díjai 1899 december hó végéig ki vannak fizetve.

Rivó József, Tövis. Lapjait rendszeren elküldjük. Valószínűleg a postán kallódik el. Utána fogunk járni.

Teleki László, Budapest. Tagsági jogait fentartjuk. Kérjük a hátralékos díjakat beküldeni. Üdvözljük.

Magyar Mihály, Kis-Várda. Cheque-lapokat e hó vége felé küldünk.

Molnár Lajos, Nagy-Károly. Sziveskedjék velünk postafordultával állását vagy foglalkozását, nős vagy nőtlen állapotát és pontos lakezímét tudatni.

Tóth János, S.-A.-Ujhely. A 3 frtot megkaptuk. Javára irtuk. Üdvözljük.

Klaszsek István, Kis-Czell. Cheque-lapokat e hó vége felé küldünk. Üdvözljük.

Frank Rezső György, Budapest. Sorsjegye nem nyert.

Csorba András, Selyp. Postacheque-lapot e hó végén küldünk. A hiányzó lapot elküldöttük.

Simon József, Segesvár. Tagsági díjai 1899 június hó 1-től 1899 október hó 1-éig ki vannak fizetve.

Jancsó István, Mikenána. A 2 frtot megkaptuk, tagsági jogosultságát fentartjuk, — tagsági jogosultsága 1899 szeptember 1-éig rendszerben van.

Kollár János, Balaton-Keresztúr. Pontos kézbesítés iránt intézkedtünk.

Waschke Hugo, Bród. Tagsági jogosultságát fentartjuk. Hátralékait a tudatott módozatok mellett elfogadjuk és várjuk.

Csapó Péter, Kelenföld. Postacheque-lapot e hó vége felé küldünk.

Liska Sámuel, N.-Borosnyó. Öt darab cheque-lapot e hó végén küldünk. Köszönjük előre is szives fáradozását.

Hozsnyik József, S.-A.-Ujhely. Csak a posta lehet hibás. Intézkedtünk, hogy rendszeren kézbesíttessék.

Simovits József, Lipótvár. Lakváltozást tudomásul vettük és megfelelően intézkedtünk.

Szatmáry Lajos, Budapest. Tudomásul vettük, czímszalagot kijavítottuk.

Hegedüs István, T.-Szele. Czímszalagot kijavítottuk.

Kertész Márton, Piski. Ki fogjuk javítani.

Madarász B. László, Kőbánya. Tudomásul vettük, megfelelően intézkedtünk.

C s e r e.

A szombathelyi üzletvezetőség területén beosztott, mely állomás-felvigyázó volna hajlandó jelenleg Batajnicza állomáson beosztott állomás-felvigyázóval cserélni? Az illetőnek összes vizsgákkal kell bírnia. Batajniczán minden második nap van forgalmi és táviratszolgálat s pénztárt is kezel. Előny: rendkívüli olcsóság Batajniczán. Választ a kiadóhivatal czimére kérjük.

Tartalom: A munkanélküliek műhelye. — A betegek ápolásáról. — *Tórcza:* Az élelmiszerek hamisításáról. *Dr. Luby Gyula.* — Kossuth és Bem. *Vegyes közlemények.* — Szerkesztői üzenetek. — Csere.